

IMPLICAȚIILE PSIHO-PASTORALE ALE CUVÂNTULUI „UȘĂ”

The Door - Psycho-Linguistic Interpellation

Șef lucrări dr. psih. Maria Dorina PAȘCA
Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu-Mureș

Abstract: Through its complexity the word door opens new perspectives in what concerns the sight of the world, starting from the Latin word ustia and ending to find an issue in the psycho-pastoral domain.

In this context our study starts from the point where the door in its perception determines: behaviors, attitudes and values that identify logistical situations in expressing concerning human personality.

From psycho-pastoral perspective, the door determines the concept of: sacred, place and space, identifying with what Jesus said: „Eu sunt ușa. Cel ce va intra prin Mine, odihnă va afla și cel ce va intra și va ieși, pășune va afla.”

Keywords: door, identity, involvement, sacred, psycho-pastoral.

Îndrăzneala noastră de a deschide o **ușă**, reprezintă un cumul de întrebări ce-și așteaptă răspunsurile, găsite și/sau negăsite cu siguranță, după... ușa.

De aceea, aflându-ne pe pragul ușii înțelepciunii noastre, încercăm a înțelege și desluși tot ceea ce ființa umană: simte, trăiește, dorește, iubește, urăște, se manifestă sau nu și apelativele pot continua, având-o în față și considerând-o: început, sfârșit, certitudine, incertitudine, coerență, incoerență, prieten, dușman, dar mai ales, atitudine:

- **ce fac** în fața ei?
- **cum** mă manifest?
- **unde** mă poate duce?
- **ce-mi oferă**?
- **de ce** mă aflu aici?
- **cine** hotărăște totul?

întrebări considerate chei care/ce pot deschide **ușa înțelepciunii noastre**.

Pentru a înțelege implicațiile psiho-poastorale ale cuvântului ușa e bine să pornim de la explicația regăsită în DEX (1978) unde ușa vine din latinescul **ustia** reprezentând:

- a) – deschizătură de formă regulată, lăsată în peretele unei clădiri, la un vehicul, la o mobilă, pentru a permite intrarea (sau ieșirea);
- b) – ansamblu format dintr-un cadru fix de care se prinde o tăblie mobilă de lemn, sau metalcare închide sau deschide această deschizătură.

Astfel, din punct de vedere psihologic ușa reprezintă câteva elemente de identitate care apar pe lângă delimitarea sa temporo-spațială, surprindem și alte conotații cu încărcătură, „sau nu”, apărute în ideea în care, conform structurii personalității umane, fiecare își are trăsăturile sale, manifestate și recunosacute.

De aceea, putem pune sub un semn de întrebare viabilitatea unei atitudini și/sau comportament uman în fața unei **uși**, considerată sau nu un obstacol care rezolvă sau nu, o problemă apărută la un moment dat.

În acest context, **ușa** mai are din punct de vedere **psihologic** și valoarea unei oportunități în ideea în care facilitează deliberat o situație comportamental-atitudinală, astfel încât, parcurgerea mai departe a unu nou teritoriu, sau continuarea celui existent, să fie veridică.

- Creează **ușa** elementul de siguranță?
- Este parte componentă a rezolvării unei probleme?
- Participă la o trăire emoțională?
- Transmite un mesaj de acceptare sau nu?
- Crează stări conflictuale?
- Menține un echilibru?
- Detensionează?/ Tensionează?

Iată o serie de întrebări la care, într-o fază incipientă, prin elementul de interdisciplinaritate- cu încărcătură psiho-lingvistică- răspund următoarele locuțiuni adverbiale, prepoziționale și expresii (după DEX-1978):

- **la ușă** = foarte aproape; în imediata apropiere;
- **a deschide** (larg sau amândouă) **ușile** = a lăsa intrarea liberă;
- **a-și dschide** (larg sau amândouă) **ușile** = a primi cu bucurie pe cineva în casă;
- **a lăsa** (pe cineva) **după ușă** = a nesocoti (pe cineva), a nu da (cuiva) nici o atenție;
- **a sta după ușă** = a fi nebăgat în seamă, a sta deoparte, izolat;
- **a bate la ușă** = a fi foarte aproape, iminent;

- **a umbla din uşă-n uşă** = a cerşi
- **(a bate, a cere, a creşte, etc.) pe la uşile oamenilor** = (a munci) pe la alţii, (a trăi) din mila altora.

Cele de faţă pot fi considerate nişte interpretări preliminare în care identitatea este dat şi de girul unei anumite experienţe de viaţă sau a evenimentului trăit la o intensitate maximă, urmând ca adevărata decodificare psihologică să se realizeze în contextul cunoaşterii intrinseci şi extrinseci, a conduitei comportamentale existente la un moment dat. De aceea, cele menţionate anterior, au valoarea unui punct de plecare într-o asemenea investigaţie în care, identificând perceperea fenomenologică dată de impactul **uşii** asupra personalităţii umane, se pot determina: conduite, atitudini, comportamente şi valori, evaluările fiind cele predispuşe chiar spre o anumită taxonomie a demersului efectuat de noi în acest context.

Dintr-o altă perspectivă, cea **pastoral-teologică**, este momentul de a determina conceptul dacă pragul **uşii** altarului, bisericii, catedralei sau/şi mănăstirii, este spaţiu sacru avându-şi parte de sacralitate şi spiritualitate în conjunctura valorii şi moralei creştine. Apare această conceptualizare în momentul în care, după Wunenburger J.J. (2000) **sacrul** trimite la un dincolo de noi înşine, care însă nu mai poate fi la rândul său închis într-o formă ultimă: **sacrul** nu este decât locul unei medieri a divinului.

Atunci, **locul** din faţa **uşii** presupune sacralitatea prin **spaţiul** pe care-l creează? Da, atunci când, Wunenberger J. J. (2000), **sacrul** se naşte pe un teren afectiv, însă nu orice zguduire afectivă duce la sacru, iar după acelaşi autor, **centrul spaţiului** se identifică astfel cu **locul** revelaţiilor primordiale şi devine **locul** unde se practică iniţierile, unde, în timpul sărbătorilor, se mimează gesturile arhetipale care trebuie să genereze lumea.

Căci, **locul sacru** este în acelaşi timp focarul de convergenţă al forţelor cosmice, axă verticală, a lumii: cabana de cult a indienilor kwakitl are o deschizătură pentru a lăsa să treacă un stâlp de cedru care trebuie să unească pământul cu „poarta lumii de sus”. Pe de altă parte tot ceea ce se află în locul sacru (obiect sau persoană) trebuie să fie orientat, fiecare direcţie a spaţiului fiind legată de proprietăţi distincte din punct de vedere calitativ. Estul este valorizat pretutindeni deoarece răsăritul soarelui simbolizează lumina spirituală salvatoare, naşterea sau nemurirea, în timp ce vstul, loc al apusului, simbolizează rătăcirea sau moartea. În acelaşi fel, polarizările

dereapta-stânga, fundamentează prioritatea acordată anumitor amplasamente sau gesturi (obligația de a intra în spațiul sacru cu piciorul drept).

Determinăm astfel în context, necesitatea evidențierii fundamentelor **sacralului** sub existența celor trei tipuri, Wunenburger J.J. (2000) ca fiind:

- a)- o revelație efectivă a unui plan onto-teologic sau *prauman*, lumea divinului, care antrenează o credință religioasă (poziția teofanică);
- b)- o pură creație proiectivă a omului, sursă a unei iluzii religioase, chiar dacă ea poate fi binefăcătoare (poziția antropomorfică);
- c)- o entitate intermediară, la limita dintre obiectiv și subiectiv, unde revelația religioasă latentă implică întotdeauna într-un prim moment, actul interpretativ al subiectului (poziția hermeneutică).

Considerăm necesară această minimă incursiune în domeniul sacralului pornind de la ideea enunțată anterior, **dacă locul și spațiul**, ca și ușa în final sunt cele care în acest context au și-și mențin încărcătura spirituală deosebită, identificată uneori prin: semnul crucii, capul plecat, capul acoperit, capul descoperit, rugăciune și îngenunchiere, **atunci** manifestările omului sunt perceptuale.

Ajungem astfel la decodificarea existenței și importanța **ușii** în spațiul **pastoral-teologic**, sub varii aspecte. Și în această contextualitate creată, nu ne rămâne decât să percepem spiritual și cu încărcătura afectiv-cognoscibilă, momentul în care Iisus Hristos spune: „Eu sunt **ușa**. Cel ce va intra prin mine, odihnă va afla, și cel ce va intra și va ieși pășune va afla” lăsând ca mesajul transmis să coexiste, pornind de la ideea perceptiv- senzorială a „odihnei lăuntrice în Dumnezeu”, trăirea fiind absolut personală și imaginativă.

Pornind de la acest punct al identificării Lui cu ușa, putem parcurge traiectoria celorlalte uși, ca triadă a vredniciei noastre. Astfel, după Stoian I.M. (1994), avem de-a face cu:

a)- **ușile împărătești** (domnești) = ca fiind cele două canaturi ale intrării principale din naos în altarul unei biserici, având pe ele icoana Bunei vestiri, ele fiind deschise și trecute numai de cei aleși, unși, dreptul este limitat, iar smerenia creștinului în fața lor trebuie înțeleasă ca acceptare echivocă și necondiționată, prin îngenunchiere.

b)- **ușile diaconești** = sunt cele două uși laterale, cu câte un canat, prin care intră și ies din altar diaconii, având într-un subsidiar, înțelesul de a fi acceptate spre folosință, de acei vrednici,

accesul presupunând și aici o anumită convertire eclesiastică, creștinul trecând prin fața lor ca o „pregătire” pentru întâlnirea cu ușile împărătești (domnești);

c)- **ușile raiului** = înțelese în ideea în care ele reprezintă trecerea, deschizătura dintre cei care, adormiți fiind întru Domnul, vor alege calea raiului sau a iadului, iar zăvorârea lor cu lacăte descuiate doar de cheile Sfântului Petru, duc spre pregătirea cu multă vreme înainte a creștinului pentru drumul, dar și găsirea și așteptarea în fața ușilor raiului, având sentimentul împăcării cu sine cât și a liniștii primordiale începutului mării călătorii.

Dacă din secvența anterioară se presupunea că are loc deja izbăvirea sufletului prin alegerea făcută, în aniteză- moartea- ar putea deveni, ca un paradox, „**ușa** prin care poți ieși din viață”.

- Ce lași în spatele tău?
- Cât de liniștit ai fost când ai ieșit pe ea?
- N-ai ieșit cumva prea repede sau prea târziu?
- Ești pregătit pentru a o deschide?

Apar aceleași retorice întrtebări, care, indubitabil, își fac loc în mintea și sufletul nostru, atunci când este vorba de credință. Și ne-am opri o clipă doar, asupra **Simbolului Credinței** care, instituit în anul 325 de Sinodul de la Niceea, ca fiind expresia concisă și esențială a principiilor fundamentale ale unei religii, după Ciobanu R. (1994).

De fapt, consecința acestui simbol creștin auzit numai de cei în drept și ferit de păgâni, ca fiind special, face ca înțelesul de avertizare a preotului, să-și atingă scopul prin cuvintele: „ușile, ușile, cu înțelepciune să luăm aminte” (carte de rugăciuni- 2003)- în vechime prin aceste cuvinte erau făcuți atenți cei care păzeau ușile de intrare ale bisericii, să fie cu luare aminte ca nimeni din cei nebotezați să nu intre în biserică în timpul înfricoșatei jertfe, care se vestește prin cuvintele rostite după crez: „Să stăm bine, să stăm cu frică...” Astăzi „ușile, ușile...” constituie un îndemn spre ascultare cu toată atenția a Crezului, care ne arată că, pe lângă dragostea unul față de altul, suntem datori să avem și credință dreaptă (ortodoxă).

Ne întoarcem de fapt, la dorința de a înțelege și a ne înțelege, în momentul în care nu dovedim întotdeauna că suntem buni și înțelepți, fiind alunecos gândul care străjuie ușile, chiar și pe cele ale sufletului nostru.

Ușa este prezentă în același spațiu creștin și în identificarea obiceiurilor de sărbătoare. Astfel, la Crăciun, colindătorii trec pragul casei doar după ce e ascultată colinda de către gazda din casă sau de pe prag, au îngăduința de a intra în spațiul sacru al casei. De asemenea, pragul ușii/casei, devine locul sacru de a adăposti pentru o scurtă perioadă de timp, bucate (colaci, mere, covrigi, nuci) pentru colindători și/sau spiritele bune ale nopții, pădurii și/sau casei.

La **Sărbătorile Pascale** (de Paști), ritualul din noaptea Învierii cere ca preotul aflându-se în fața **ușilor** închise ale bisericii, lovind cu crucea de trei ori, să ceară deschiderea acestora (a zăvorului și a lanțurilor ce-au închis Iadul) ca Hristos- Împăratul Luminei- să distrugă prin moartea Sa, moartea omului de rând, înviind.

Aici, **ușa** face trecerea dintre lumină și întuneric, viață și moarte, deschiderea ei fiind răspunsul la pregătirea pe care omul din pridvor , este sau nu hotărât pentru a face pasul ce-i certifică decizia luată, aceea de a se cunoaște mai bine pe sine însuși și a intra.

Și astfel, periplul nostru în matricea spirituală a cuvântului **ușă** din perspective psiho-pastorale, determină un nou demers atitudinal-comportamental, descoperindu-ne mai înțelepți și legați sufletește, dovedindu-ne a fi **buni ușieri**, căci:

- Fericit cel ce ajunge **ușier** înțelegând-o și înțelepțindu-se la rându-i !
Fericit!

Bibliografie:

- Ciobanu, R. (1994)- *Mic dicționar de cultură religioasă*, Ed. Helicon, Timișoara
Gibson, C. (1998)- *Semne și simboluri*, Ed. Aquila 93, Oradea
Pașca, M.D. (2008)- *Psihologia ușii*, Ed. Ardealul, Tg. Mureș
Stoian, M. I. (1994)- *Dicționar religios*, Ed. Garamond, București
Wunenberger, J.J. (2000)- *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj- Napoca
DEX (1978)- Ed. Academiei RSR, București
Carte de rugăciuni (2003)- Ed. Reîntregirea, Alba Iulia